Rezolūcija

Latvijas Republikas Valsts prezidentam, LR Ministru kabinetam, LR Finanšu ministram, LR Labklājības ministrei, LR Veselības ministrei, LR Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētājam, LR Tiesībsargam, Liepājas pilsētas domes priekšsēdētājam, Nevalstiskām organizācijām, masu medijiem un Latvijas sabiedrībai

Lemti nabadzībai?
Kā izdzīvot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām?

2019. gada 5. aprīlī Liepājas Krusta ev. lut. baznīcā notika Liepājas Diakonijas centra rīkota konference "***Lemti nabadzībai? Kā izdzīvot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām?***". Konferencē piedalījās LR Saeimas deputāti, pārstāvji no nevalstiskām organizācijām, Liepājas pilsētas Domes, sociālās un veselības nozares speciālisti un eksperti, kā arī cilvēki ar īpašām vajadzībām, kas iesaistās Liepājas Diakonijas dienas centra nodarbībās. Konferences mērķis bija pievērst uzmanību tam, kā nabadzība skar dzīvi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un kopīgi meklēt risinājumus.

Vispārīgs situācijas raksturojums

2017.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, Džini koeficients, kas raksturo ienākumu nevienlīdzību, palielinājās par vienu procentpunktu – no 34,5% līdz 35,6%. Salīdzinot ar pārējām Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīm, Latvijā ir augsta ienākumu **nevienlīdzība**. Pēc pēdējiem pieejamiem datiem, Latvijā bija trešā augstākā Džini koeficienta vērtība, salīdzinot ar citām ES valstīm.

Centrālās statistikas pārvaldes dati par 2017. gadu liecina, ka nabadzības riskam pakļauto skaits pieaug – nabadzības riskam pakļauti 23,3% iedzīvotāju. Tātad pabalstu sistēma nedod vajadzīgo efektu. Vairāku gadu garumā nav izstrādāts **iztikas minimuma grozs**. Latvijas Universitātes profesore, Socioloģijas nodaļas vadītāja Baiba Bela skaidro: "Galvenais trūkums no tā, ka šis iztikas minimuma grozs netiek rēķināts, ir tas, ka šis būtu labs instruments, kas varētu paspiest uz politisko gribu sakārtot minimālos ienākumu līmeņus un pārliecināties par to, ka pašreiz pieejamā sociālā palīdzība un pakalpojumi ir neadekvāti zemi." (sk. https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/no-ministres-sagaida-jaunu-iztikas-minimuma-standartu-pabalstus-sada-limeni-visiem-nesola.a310773/)

Mūsu ierosinājumi: pēc Somijas piemēra izstrādāt iztikas minimuma grozu, kur katras mājsaimniecības veidam atsevišķi ir aprēķināts noteikts minimāli nepieciešamais labklājības līmenis, iekļaujot komunālos maksājumus un pārtiku, arī apģērbu, iekārtu nolietojumu, medicīnu, apdrošināšanu un brīvā laika pavadīšanu.

LR Labklājības ministrijai, LR Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai kopā ar NVO, kas pārstāv cilvēkus ar īpašām vajadzībām, ir jāizveido vidējā termiņa un ilgtermiņa darbības plāns, kā Latvijā tiks uzlabota dzīve cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Lūdzam ņemt vērā iepriekšējās valdības izstrādātos ieteikumus un negaidīt uzstādīto termiņu līdz 2022. gadam.

Mūsu priekšlikumi:

Pensijas:

- Paaugstināt un indeksēt visas invaliditātes pensijas, sākot ar nākamo gadu.
- Aprēķinot vecuma pensiju vecākiem, kuri ir audzinājuši bērnu ar īpašām vajadzībām, piemērot noteiktu koeficientu.

Konferences "Lemti nabadzībai? Kā izdzīvot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām?" rezolūcija

Pabalsti:

- Paaugstināt valsts sociālā nodrošinājumu pabalstu līdz cilvēka cienīgai dzīvei. Atgādinām, ka pabalsti personām ar I, II un III grupas invaliditāti ir zem 100 EUR.
- Pārskatīt kopšanas pabalstu sistēmu. To ir paredzēts paaugstināt tikai bērniem ar īpaši smagu invaliditāti un pieaugušiem ar I grupas invaliditāti no bērnības. To nepieciešams paaugstināt arī pārējiem, kuriem ir "vieglāka" I grupas invaliditāte un nepieciešama kopšana. Naudu varētu ņemt no Labklājības ministrijas pagājušā gādā neizmaksātiem pabalstiem.

Asistenti:

- Vajadzētu paredzēt kompensācijas ne tikai transporta izdevumiem, bet arī kopā ar asistējamā pavadīto laiku (nodarbībās, ārsta apmeklējumos, koncertos, mācībās u.c.).
- Transporta kompensācijas vajadzētu saņemt arī asistentiem, kas pavada cilvēku ar II grupas invaliditāti.
- Pārskatīt asistentu sistēmu nedzirdīgiem cilvēkiem un ieviest līdzīgu asistentu sistēmu, kā tas ir neredzīgiem; nepieciešamas vairāk surdo tulkošanas apmācības šāda veida asistentiem.

Veselības aprūpe:

- e-pieraksta sistēma bieži vien nedarbojas (vismaz Liepājā). Kad tā tiks uzlabota? Lūdzam sakārtot šo sistēmu.
- Ļoti bieži nav iespējams pierakstīties pie ārstiem speciālistiem par valsts naudu. Lūdzam rast risinājumus, kā labāk nodrošināt valsts apmaksātus speciālistu pakalpojumus cilvēkiem ar invaliditāti.
- Lūdzam VID kontrolēt pacientu „pateicības aploksnes" (kukuļdošana un kukuļņemšana) ārstniecības iestādēs.
- Aicinām samazināt PVN medikamentiem no 12 % uz 5 % tāpat kā citās Baltijas valstīs – Lietuvā un Igaunijā. Nepakļauties farmācijas ražotāju diktātam.
- Izlīdzināt maznodrošināto u.c. pabalstus visā valstī plānotās teritoriālās reformas ietvaros. Ir jāizlīdzina maznodrošināto u.c. pabalsti starp pašvaldībām, lai būtu vienāds līmenis visā valstī.

Darba iespējas:

- Būtiski palielināt subsidēto darbavietu skaitu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām; kā arī piešķirt nodokļu atlaides uzņēmējiem, kuri nodarbina cilvēkus ar īpašām vajadzībām.
- Rast iespēju cilvēkiem ar īpašām vajadzībām strādāt uz nepilnu slodzi.
- Radīt speciālās darbnīcas ne tikai cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, bet arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Transports:

- Pārskatīt elektrisko palīglīdzekļu piešķiršanas sistēmu: samazināt skūtera ekspluatācijas laiku no 6 gadiem uz 4 gadiem un nodrošināt iespēju sākt kārtot pieprasījumu jau savlaicīgi. Akumulatoru nomaiņu plānot reizi gadā.
- Rast iespēju piešķirt vienreizēju pabalstu vai bezprocentu kredīta nodrošināšanu cilvēkiem ar kustību traucējumiem speciāli aprīkotas automašīnas iegādei vai tās pielāgošanai.
- Palielināt transporta kompensāciju (79,11 €) , kuru cilvēki ar īpašām vajadzībām no 1996.gada ar DEAK atzinumu saņem 2x gadā. Ieviest degvielas izmaksu atmaksu, čekus iesniedzot VID tāpat kā notiek nodokļu atmaksa.

Konferences "Lemti nabadzībai? Kā izdzīvot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām?" rezolūcija

- Automašīnas pielāgošanai cilvēkiem ar kustību traucējumiem valsts piešķir 711€ un šis pakalpojums šobrīd ir pieejams tikai SIVA un pielāgošana ir tikai uz rokas vadāmību. Ir cilvēki, kuriem vajadzīga cita veida individuālā pielāgošana. Cilvēks, ja ir nopircis automašīnu, nevar atļauties gaidīt ilgstoši rindu uz pielāgošanu un pielāgošanas laikā atstāt savu automašīnu, jo ir vajadzība pārvietoties uzreiz pēc automašīnas iegādes. Ierosinām, ka individuālo pielāgošanu var veikt autoservisā pēc dzīves vietas.

Pašvaldības līmenī:

- Veselības aprūpe: pārskatīt summu – pašvaldības veselības pabalstu 75 EUR, paaugstināt to uz 200 EUR.
- Veidot pašvaldībās dzīvojamo fondu ar pielāgotiem dzīvokļiem un vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, jo īpaši cilvēkiem ratiņkrēslos.
- Rast iespēju trešās grupas invalīdiem izmantot sabiedrisko transportu bez maksas.
- Piešķirt līdzekļus Liepājas Sociālam dienestam, lai tas varētu iegādāties rezerves skūteri, daļēji ekonomējot uz uguņošanas izdevumiem svētku pasākumu laikā.
- Ar masu mediju starpniecību regulāri, vismaz reizi ceturksnī, publicēt informāciju par nabadzības stāvokli Liepājā (pa ienākumu grupām).

Šo rezolūciju atbalsta sekojošas nevalstiskās organizācijas un privātpersonas:

Nr. p.k.	Organizācijas nosaukums / Vārds, uzvārds	Paraksts
1.	Liepājas Diakonijas centrs (M. Urdze)	
2.	Silva Pitkevica	
3.	Osvalds Pitkevics	
4.	Ivars Mednieks	
5.	Iveta Liepa	
6	Lūcija Liepa	
7.	Nadīna Jaunmaite	
8.	Gatis Jaunmaitis	
9.	Agris Brūkliņš	
10	Ligūda Loejniece	
11	Normunds Frīdmanis	
12	Guntis Raškovs	
13.	Liena Raškova	
11	Brigita Bulgieva	
15.	Andris Leimants	
16.	Maija Libeka	

Konferences "Lemti nabadzībai? Kā izdzīvot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām?" rezolūcija

Nr. p.k.	Organizācijas nosaukums / Vārds, uzvārds	Paraksts
17.	Ligmas Kidikas	
18	Dace Miglinieca	
19.	Gunta Miglinieca	
20.	Ligūda Ābele	
21.	Maruta Šternas	
22.	[illegible] Vainovska	
23	Donalds Latovičs	
24.	Uldis Lēpmanis	
25.	Anita Rupeika	

Liepājas Diakonijas centram ir pieejams pilns dalībnieku saraksts ar personas kodu un adresi.
Ja vēlaties papildus informāciju, lūdzu sazināties ar Liepājas Diakonijas centru,
tel. 634-26707, diakonija.liepaja@gmail.com

Liepājā, 2019.gada 5. aprīlī